

## ПУТ КРОЗ ИЛУЗИЈУ ДО ПОЗОРИШТА

*О Кушнеровим „Илузијама“ у режији Милене Павловић, Позориште „Стеван Сремац“ Црвенка*

Тешко је након само једног, премијерног гледања „Илузија“ позоришта из Црвенке имати изграђену и коначну оцену представе, поткрепљену јасним и необоривим аргументима који залазе дубоко у срж режијског читања — осим ако Кушнеров текст и његову Корнејеву претечу већ немате у малом прсту. Доступност драмских текстова који нису највећа дела чак ни највећих писаца, на полицама српских библиотека, како традиционалних тако и дигиталних, често ће вас одвести у лавиринт трагања, и трагања, таман толико колико би било потребно да се изложите ризику да неку представу, рађену по том тексту у аматерском позоришту, не дочекавате да погледате још једном с обзиром на њихов чест кратак век. Тек након тога би се оцена у вашој глави заиста довршила, а потом и на папиру.

Ипак, пробаћу да о овој представи — која је понајмање аматерска — дам једну прву рецензију одмах након премијерног извођења, верујући да ће евентуалне касније допуне надограђивати оно што је овде написано, а не мењати саме закључке.

Ово је друга година заредом да Милена Павловић режира у позоришту „Стеван Сремац“ и, након успеха прошлогодишње Кољадине „Полонезе Огинског“, било је и очекивано да је поново видимо у раду са глумцима из Црвенке. Колико сам разумео, ово су њени тек први додир са аматеризмом, док су, напротив, искусни домаћини већ имали искуства у раду са професионалним глумцима и редитељима, што се и види на сцени.

Шест глумаца у постави преузело је све ликове у представи. По Кушнеровој слободној адаптацији, ликова има нешто више — осам — али и они сами већ играју много већи број фигура замишљених у барокном опусу Пјера Корнеја. Тонија Кушнера читао сам у енглеском преводу, из горе наведених разлога, и делује да Миленина верзија не одступа много од оригинала. Њене интервенције су пре свега сценске, али о томе нешто касније.

Улазећи у „Илузије“ заједно са Придамонтом, оцем у потрази за својим сином, публика у Црвенки у почетку такође бива збуњена. Први део представе још увек нас држи у пећини незнања — шта нас чека и у ком правцу ће се прича развијати. Прва од три приче заиста нас наводи да помислимо како ћемо гледати неки седамнаестовековни комад. Иако Кушнер не прикрива илузију у мери у којој то чини Корнеј, публика се ипак труди да се навикне и буде стрпљива све док нас, у следећем делу, Зоран Радуловић и Цвијета Јовановић Мучалица — у том тренутку као Клиндор и Изабела — не разбуди и не „распамете“ сјајном сценском бравуром откључавања катанца њихове љубави.

Од тог тренутка радња тече са много већом инвестираношћу публике, незадрживо ка крају представе. Након низа сценски врло занимљивих решења, последња илузија разиграва нас кроз кабаретску форму, водећи ка великом финалу. То је финале у ком, по тексту, нестају све илузије — када Придамонт сазнаје да је његов син глумац у Паризу и да је све време гледао његове представе. Истовремено, публика, која је до тада већ

прихватила механизам илузије, присуствује спуштању још једне завесе, иза које — ако је до тада и успела да остане равнодушна — више не може да остане таква.

У финалном, неочекиваном обрту, у дну позоришне сале, глумци, нарушавајући још једну илузију, у тренеркама обављају свој позоришни посао и, на крају, крећу ка отвореним вратима, излазећи ван позоришта, у хладан јануарски дан — замрзнути из сасвим позоришних разлога.

За глумачки ансамбл из Црвенке већ је више пута речено да их је тешко више називати аматерима. На то да професионалци режирају у аматерским позориштима одавно смо навикли, али оно на шта нисмо навикли јесте да, поред редитеља, у оваквим продукцијама имамо и немали број других стручних сарадника. Нико није остао равнодушан на костиме Станиславе Јанушаков, Милена Павловић је, иако глумица по професији, сценски покрет препустила млађем колеги Игору Грекси, а да сценски утисак буде комплетан побринули су се и сарадници за сценографију, видео-материјал, светло, тон и све оно што бисмо очекивали и у професионалној продукцији.

Но, како гледати на представу у целини? У почетку је, с правом, деловало да она нема амбицију да се бави друштвено актуелнијим темама и да можда неће бити „представа за публику“, као што је то у извесној мери била „Полонеза Огинског“. Ипак, до краја нас је уверила да нам то није ни потребно. Својом естетиком и артизмом, „Илузије“ нас освајају као целовито уметничко дело и представљају још један корак даље у односу на претходну продукцију.

Њена највећа вредност лежи у доследној естетици и прецизно осмишљеним редитељским корацима који обухватају све позоришне аспекте. То је режија која од почетка до краја зна шта хоће, не намеће се, већ се стрпљиво гради, откривајући своју замисао и чекајући свог гледаоца — као што и он чека њу — све до самог краја, када му даје све одговоре и руши све илузије да ће нешто остати недоречено.

Ако је „Полонеза Огинског“ прошле године била победник Републичког фестивала аматерских позоришта Србије, остаје да се види шта „Илузије“ тек могу да донесу.

**Никола Добријевић**

Позоришни редитељ